

Přestavba bývalé fary v Dubenci na pension

Bývalá římskokatolická fara v Dubenci je důkazem, že soukromí investoři se dokáží zhostit záchranou církevních památek citlivým způsobem a s respektem ke kulturnímu dědictví. Komerční využití nově zrekonstruované fary neubralo místu výjimečnou atmosféru a naopak se jí snaží návštěvníkům na každém kroku připomenout.

Fara v Dubenci představuje ojediněle dochovanou památku doby baroka a klasicismu

Stručně k historii objektu

Areál bývalé římskokatolické fary v Dubenci u Turnova pochází z 2. poloviny 18. století. Komplex hlavní farní budovy a přilehlých hospodářských staveb (chlěvy, kočárovna, vozová kolna a koňské stáje) se nachází na obdélníkovém půdorysu o celkové výměře 1819 m². V celorepublikovém měřítku představuje tedy ojediněle dochovanou celistvou památku z doby baroka a klasicismu.

Po roce 1989 byly objekty farnosti víceméně opuštěné a chátraly. V roce 2007 odkoupila všechny budovy od církve firma Paclík, s.r.o. za účelem rekonstrukce areálu na kulturní a společenské centrum se stravováním a ubytováním. Na obnovu dubenecké farnosti se firmě podařilo získat dotaci z fondů Evropské unie.

Projekt rekonstrukce vypracoval Ateliér Pavlíček ze Dvora Králové, a to pod zkušeným vedením Ing. Marka Pavlíčka. Cílem navrženého řešení byla stavební obnova stávajících budov, dostavba technického zázemí a citlivé přizpůsobení areálu novému podnikatelskému záměru.

Pod drobnohledem památkářů

Komplexní rekonstrukce areálu fary byla započata v březnu 2012. Celý areál je kulturní památkou, stavební úpravy tak probíhaly pod dohledem památkářů a byly podmíněny maximálním možným zachováním původních konstrukcí. Na projektu participovaly týmy restaurátorů a uměleckých řemeslníků a s ohledem na jejich specializované činnosti bylo nutné počítat s vyšší investicí.

Přípravná fáze obnovy farního komplexu zahrnovala důsledný stavebně technický průzkum. Projektová dokumentace vycházela z posouzení technického stavu viditelných prvků s přihlédnutím k výsledkům sond do zakrytých konstrukcí. Skutečný stav zakrytých konstrukcí bylo ovšem možné důkladně ověřit až po jejich obnažení v průběhu stavby.

Sanace zdiva

Původní barokní interiérové omítky hlavní farní budovy byly v maximální možné míře zachovány. Poškozené části autentic-

Keramická taška Bramac Opál splňuje požadavky památkářů.

kých omítek byly lokálně doplněny a opatřeny konsolidačním nátěrem. Komplikovanější byl postup v prostorách bývalých chlévů a stájí původní hospodářské části (dnes restaurace, bar a salónek). Rozbor původních omítek odhalil vysoký obsah dusičnanů, způsobený původním využitím prostor pro ustájení a chov hospodářských zvířat. Omítky také vykazovaly zvýšenou vlhkost a mírné zatížení sírany a chloridy. Bylo nutné je celoplošně odstranit a vyškrábat maltu ve spárách. Následně mohlo být odhalené zdivo řádně mechanicky očištěno a omyto v interiérech tlakovou vodou. Po vyschnutí vnitřního povrchu zdiva a kleneb se zdivo z vnitřní strany utěsnilo minerální izolací. Cílem tohoto opatření bylo zamezit transportu solí a nebezpečných látek ze zdiva napovrch ven. Co se týká exteriérových omítek, jako nepůvodní prvky byly nahrazeny do výše dvou metrů nad horní úroveň soklu. Sokl byl zbaven cementových omítek a opatřen sanační omítkou a minerální stěrkou.

Rekonstrukce interiéru

Uvnitř staveb řemeslníci vyjmuli kamennou dlažbu a po doplnění podkladových vrstev o izolaci ji navrátili zpět ve stejné skladbě. Poškozené dřevěné prvky podlah nahradila realizační firma novými. A stejně tak nechala repasovat všechny barokní, klasicistní a historizující prvky v interiérech a nové výrobky zhotovit jako tvarové a materiálové repliky. Zejména se jednalo o všechna exteriérová okna a prosklenou stěnu pavlače.

Oprava krovu

V celém historickém komplexu byly velmi poškozené střešní konstrukce a krytina. Památkáři pochopitelně trvali na zachování původních typů a barevností.

Dominantou římskokatolické fary v Dubenci je vysoká valbová střecha z břidlice. Krytina byla kompletně vyměněna za novou v barvě antracitově černá. Po dohodě s památkáři byly stávající prvky krovu v maximální možné míře zachovány. Výměna a sanace poškozených prvků krovu byla provedena tradičním tesařským způsobem, tedy přesnými tesařskými spoji, které byly jistěny výhradně dřevěnými kolíky. Nové dřevo tesaři ručně ohoblovali, aby nahrazovanému prvku odpovídalo polohou, průřezem i profilem. Poškozená zhlaví vazných trámů byla protézována.

Citlivá rekonstrukce se týkala i vnějších omítek a soklu.

Střechy hospodářských budov

Také u hospodářských budov požadovali památkáři dodržet původní zastřešení, v tomto případě šlo o keramickou, pálenou krytinou typu „bobrovka“. Jako nejvhodnější model byla vybrána bobrovka z produkce firmy Bramac: Opál v režné úpravě. Tento model je v souladu s požadavky památkářů, a proto je hojně využíván pro rekonstrukce střešních památkově chráněných objektů. „V oblasti skládaných střešních krytin poskytuje společnost Bramac našemu ateliéru nejlepší technický servis a poradenství. Oceňuji profesionalitu a rychlost, se kterými na naše požadavky reagují,“ chválí Bramac projektant Ing. Pavlíček.

Komplikovaná pokládky

Pokládky střešní krytiny přitom nebyla dle svědectví pokrývačů vůbec jednoduchá. Některé části krovů hospodářských budov se musely vybourat a nahradit novou konstrukcí. Z velké části byly ale zachovány staré krovky, které se musely před pokládkou keramické krytiny poměrně složitě a pracně vyrovnávat. „Někde byly rozdíly i více než pět centimetrů. Bylo tedy nutné krov přesně dorovnat. Potom již pokládky tašek byla velmi snadná, díky tvarové přesnosti a díky posuvnosti tašek,“ vysvětluje Jakub Kaválek z firmy Klempířství – pokrývačství Jakub Kaválek, která se na realizaci podílela formou subdodávky.

Závěrem

Řada starých církevních staveb zůstává v polistopadové éře opuštěná a nadále chátrá. Přesto panují napříč českou společností pochybnosti, zda jsou tyto kulturní památky vhodné k jinému využití. V západní Evropě jde přitom o velmi rozšířený trend a sakrální stavby se zde mění nejen v kulturní a společenské centra (galerie, koncertní sály apod.), ale i v objekty určené k bydlení. Otázka tedy zní: Není lepší pro tyto památky nalézt komerční využití a zapálené investory, kteří se pustí do jejich záchran s podobným západem jako současný majitel farnosti Dubenci?